

1. Indledning

1.1. Lovforslagets baggrund m.v.

De gældende regler om faderskab findes i lov om børns retsstilling (børneloven), jf. lovbekendtgørelse nr. 293 af 2. maj 1995 med senere ændring. Loven indeholder desuden regler om børns forsørgelse. I medfør af loven er bl.a. udstedt bekendtgørelse nr. 650 af 18. september 1990 med senere ændring om behandling af faderskabssager m.v. (faderskabsbekendtgørelsen).

Herudover findes der regler om børns retsstilling i en række andre love. Således findes f.eks. reglerne om forældremyndighed og samvær i lov om forældremyndighed og samvær, reglerne om værgemål i værgemålsloven og reglerne om børns arveret i arveloven. Endvidere indeholder bl.a. adoptionsloven, navneloven, indfødsretsloven, lov om inddrivelse af underholdsbidrag og den sociale lovgivning i øvrigt vigtige regler om børns retsstilling.

Børneloven blev vedtaget i 1960 og er siden kun ændret få gange. I den forløbne periode er der sket en meget betydelig udvikling inden for retsgenetikken, ligesom de almindelige familiemønstre har undergået store forandringer. Det er herunder bl.a. blevet meget udbredt, at børn fødes i ugifte samlivsforhold.

Bl.a. på den baggrund besluttede Justitsministeriet i 1992 at nedsætte et sagkyndigt udvalg (Justitsministeriets Børnelovsudvalg). Udvalget blev nedsat den 13. november 1992.

I kommissoriet anføres bl.a., at udvalget skal fremkomme med forslag til revision af børneloven og herunder overveje nye regler om faderskab, særligt i lyset af de nye arvebiologiske bevismuligheder og udviklingen i samlivsformer. Endvidere fremgår det bl.a., at udvalget skal overveje, om der er behov for udtrykkelige regler om faderskab og moderskab til børn, der fødes som følge af sæd- og ægdonation.

I september 1997 blev udvalgets kommissorium udvidet, således at udvalget endvidere har skullet overveje, om der i forbindelse med fastsættelse af faderskab til ugifte samlevende pars børn bør indføres regler om automatisk fælles forældremyndighed for sådanne forældre, og eventuelt om andre retsvirkninger for ægtefællers børn bør gøres tilsvarende anvendelige for ugifte samlevende pars børn.

Endelig har udvalget haft til opgave at overveje, om børnelovens regler om forsørgelse er rimelige og tilsvarende.

I december 1997 afgav udvalget betænkning nr. 1350/1997 om børns retsstilling (betænkningen). Betænkningen er en delbetænkning om de almindelige

regler om faderskab, om faderskab og moderskab ved kunstig befrugtning og om fælles forældremyndighed for ugifte samlevende forældre.

Ved afgivelsen af betænkningen bestod udvalget af en formand (professor, dr.jur. Finn Taksøe-Jensen), en næstformand (professor, dr.jur. Linda Nielsen) og ni andre medlemmer som repræsentanter for Advokatrådet, Den Danske Dommerforening, Foreningen af Statsamtmande, Foreningen af Statsamtsjurister, Retsgenetisk Afdeling ved Københavns Universitet, Socialministeriet, Sundhedsministeriet og Justitsministeriet.

Betænkningen er afgivet i enighed.

Børnelovsudvalget har fortsat sit arbejde og overvejer for tiden spørgsmål om børns forsørgelse og international privatret med henblik på afgivelse af betænkning herom.

Lovforslaget og det samtidigt fremsatte forslag til lov om ændring af retsplejeloven og forskellige andre love (ændringer som følge af børneloven m.v.) bygger på betænkningen og de høringssvar over betænkningen, som Justitsministeriet har modtaget, jf. herved nedenfor pkt. 8.

Lovforslaget er en genfremsættelse af lovforslag nr. L 197, der blev fremsat den 9. februar 2000. Der henvises herom til Folketingstidende 1999-2000, forhandlingerne, s 4768 ff., og tillæg A, s. 5477 ff.

1.2. Oversigt over lovforslaget

Lovforslaget indebærer først og fremmest en fuldstændig revision af reglerne om faderskab. Med lovforslaget søges bestemmelserne om, hvordan faderskab fastslås, gjort mere tidssvarende, ligesom sagsgangen ved de administrative myndigheder og domstolene søges moderniseret og forenklet.

Forslaget bygger bl.a. på et princip om ligestilling mellem gifte og ugifte forældre og deres børn. Samtidig foreslås betegnelserne ægtebørn og børn uden for ægteskab afskaffet. Således skal faderskab, når forældrene er gift med hinanden, eller når ugifte forældre erklærer sammen at ville varetage omsorgen og ansvaret for barnet, efter lovforslaget normalt blot registreres i forbindelse med barnets fødsel. For ugifte forældre vil faderskabsspørgsmålet således kunne afsluttes mere smidigt end i dag, hvor der - formelt set - altid skal rejses sag i statsamtet.

I forlængelse heraf foreslås det (i det samtidigt fremsatte forslag til lov om ændring af retsplejeloven og forskellige andre love), at ugifte forældre automatisk får fælles forældremyndighed, når faderskabet registreres i forbindelse med fødslen eller senere på grundlag af en erklæring om, at forældrene sammen